

FDI Moot 2024

Případ

Případ se v roce 2024 týkal investiční arbitráže mezi společností Astracommex Regional, která se specializuje na provozování satelitů, a státem Celestria. Astracommex Regional (investor) tvrdí, že stát Celestria (stát) nepřímo vyvlastnila její majetek prostřednictvím několika legislativních opatření, která způsobila, že její investice ve výši 1 miliardy dolarů se stala bezcennou. Celestria hájila své kroky jako nezbytné k ochraně životního prostředí, zájmů obyvatelstva a národní bezpečnosti. Pro lepší pochopení sporu bude lepší prvně podrobněji představit jeho hlavní aktéry.

i. **Celestria** je rozvojový ostrovní stát ve kterém většina obyvatelstva žije na venkově. V roce 2010 byl prezidentem zvolen Andreas Skydoker s volebním programem zaměřeným na digitalizaci ekonomiky.

ii. Království **Cosmosis** je vyspělý stát známý pro svůj letecký sektor.

iii. Království **Nebuland** je také vyspělý stát s mnoha start-upy a výzkumnými institucemi.

iv. **Astracommex Regional** je společnost založená v roce 2015 dle zákonů království Nebuland. Jedná se o dceřinou společnost **Astracommex Global**, která je 100% vlastníkem a která je rovněž organizována dle zákonů Nebulandu. Astracommex Regional vykonává operace váhradně v soustroví Celestria-Cosmosis-Nebuland (vyjma Nebulandu). Dosud však působila pouze v Celestrii. Obě společnosti se zaměřují na provozování satelitů na nízké oběžné dráze (LEO satelity, tvz. low-earth orbit).

Pod vedením prezidenta Skydockera spustila Celestria dva klíčové projekty:

i. **Projekt digitálního zdraví (2015):** Tento projekt měl provázat a sjednotit digitální systémy mezi jednotlivými zdravotnickými institucemi na odlehlých ostrovech, a tím zlepšit kvalitu zdravotnických služeb poskytovaných obyvatelům.

ii. **Fond digitalizace venkova (FDV - 2016):** Snaha navýšit rychlost a přístupnost k internetu na venkově.

Po přihlášení Astracommex Regional do FDV byla společnost v srpnu 2016 vybrána jako partner projektu. Následně uzavřely společnosti Astracommex Regional a Celestria dohodu (známou jako FDV dohoda), která společnosti udělila práva na využívání frekvencí v pásmu Ka nad územím Celestrie a poskytla desetiletou dotaci s ročními platbami 50 milionů USD. Astracommex Regional výměnou za roční platby byla povinna vysílat do orbitu dané množství satelitů.

Následující odstavce se pro změnu zabývají diplomatickými vztahy mezi Celestrií a sousedním státem Cosmosis:

i. Celestria jakožto ostrovní stát s nízkou průměrnou nadmořskou výškou je náchylná na následky změn klimatu. V roce 2016 byla země zasažena tsunami a tropickými bouřemi, což vedlo k migraci obyvatel do sousední země Cosmosis. Tato imigrační krize zhoršila diplomatické vztahy mezi Celestrií a Cosmosis, která kritizovala neschopnost Celestrie zvládnout klimatickou změnu. Vyvrcholení napětí bylo, když Cosmosis symbolicky požádala o navrácení slona Yorka darovaného do celestrijské zoo, což Celestria odmítla.

ii. 1. 1. 2017 v reakci na odmítnutí navrácení slona Yorka ukončil stát Cosmosis diplomatické vztahy s Celestrií. Ve stejný den ukončilo vesmírné středisko Cosmosis smlouvu o poskytování startovacích ploch k vysílání raket do nízkého orbitu se společností Astracommex Regional. Ačkoliv byla společnosti Astracommex Regional vyplacena kompenzace, ztráta odpalovacího místa vedla k porušení RDF dohody, což mělo za následek roční pozastavení plateb z Fondu digitalizace venkova.

V srpnu 2019 podmořská sopečná erupce poškodila hlavní internetový kabel v Celestrii, což způsobilo téměř úplný výpadek internetu. Havárie znemožnila přístup k záznamům o pacientech ve zdravotnických zařízeních na 10 ostrovech, na kterých byl právě testován Projekt digitálního zdraví. Společnost Astracommex Regional na žádost Celestrie distribuovala postiženým zdravotnickým zařízením uživatelské antény, avšak její systém s pouhými 1 400 satelity z plánovaných 5 000 nedokázal zajistit spolehlivý přístup k patientským datům.

Veřejná nespokojenost s vládou kvůli neúspěšné digitalizaci a neosvědčené spoléhání na Astracommex Regional vedla v roce 2020 k vítězství Strany zelených pod vedením Billie Ruckelshaus. Nová administrativa se zaměřila na environmentální udržitelnost, což přineslo zásadní změnu v přístupu Celestrie k dokončení digitalizace. Problémy společnosti Astracommex se začaly dále stupňovat:

i. Národní zákon o ochraně životního prostředí (**NEPA** - 2020): V roce 2020 přijala Celestria zákon zpřísnující posuzování dopadů průmyslu na životní prostředí (zkráceně NEPA). Satelity společnosti Astracommex byly kritizovány za světelné znečištění a rádiové rušení. Celestrijská kosmická agentura proto omezila komunikační dosah satelitů na 40 % území Celestrie. Ačkoliv Astracommex navrhla zmírňující opatření, například natření satelitů na méně rušivou barvu a zužení vysílané frekvence, její žádost o přechod na frekvence v Ku pásmu byla Národní agenturou pro frekvence (NFA) zamítnuta kvůli nesplnění požadavků NEPA.

ii. Srážka satelitů (2021): Satelit Astracommex Regional na nízké oběžné dráze se srazil se satelitem provozovaným Celestrijským ministerstvem obrany (**DoD**). Dne 1. března 2021 nařídilo ministerstvo společnosti Astracommex Regional přemístit všechny své satelity do výšky 350 km a zakázalo jejich provoz dokud společnost nesplní tento požadavek. Astracommex odmítla, s odůvodněním, že náklady na přemístění by dosahovaly 1 miliardy USD.

V reakci na kroky Celestrie zahájila Astracommex Regional 1. dubna 2021 sporné řízení u vnitrostátních soudů proti několika agenturám Celestrie. Tyto žaloby byly sloučeny a 1. dubna 2022 Nejvyšší soud Celestrie zamítl veškeré nároky společnosti a nařídil jí uhradit náklady řízení. Společnost však dodnes náhrady nákladů nezaplatila.

V roce 2022 společnost Astracommex Regional zahájila investiční arbitráž u **ICSID**, kdy tvrdí, že kroky Celestrie vedly k nepřímé expropraci (vyvlastnění) jejího majetku. Společnost svůj nárok zakládá na dvoustranné investiční smlouvě (**BIT**) mezi Celestrií a Nebulandem, která vstoupila v platnost 1. února 2021.

Astracommex Regional (zahraniční investor)

- Tvrdí, že Celestrie svými kroky nepřímo vyvlastnila majetek společnosti.
- Argumentuje, že na spor se vztahuje bilaterální investiční smlouva (BIT) a že veškeré události by měly být posuzovány kumulativně na základě způsobené škody. Uvádí, že škoda dosáhla svého vrcholu až po vstupu BIT v platnost, proto by se měla bilaterální smlouva vztahovat na spor. Samotný proces vyvlastnění považuje za institut plíživé expropracie.
- Nesouhlasí s návrhem Celestrie na složení jistoty na náklady řízení ve výši 1,5 milionu USD s tím, že by tento příkaz znemožnil společnosti uplatnit svůj nárok u tribunálu, což by bylo v rozporu se zásadou spravedlnosti.

Celestria (stát)

- Obhájí své kroky jako nezbytné pro ochranu životního prostředí, zájmů obyvatelstva a národní bezpečnosti.
- Tvrdí, že ICSID tribunál nemá pravomoc projednávat tento spor, protože většina klíčových událostí, na které se žalobce odvolává, nastala před vstupem BIT v platnost.
- Požaduje, aby Astracommex Regional poskytla ICSID jistotu ve výši 1,5 milionu USD na náklady řízení, protože existují pochybnosti o schopnosti společnosti uhradit případné náklady, v případě že by arbitrážní spor prohrála.